І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го ЖОВТНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 25, 1957 No. 206. VOL. LXIV.

ЗДА ПЕРЕХОДЯТЬ ДО ПРОТИНАСТУПУ В ДІЛЯНЦІ РАКЕТ

Вашингтон. — Морська фльота ЗДА видосконалила свою ракету „Sidewinder" до того ступня, що вона може поцілювати докладно в кожне місце на ворожому літаку, взяте на приціл; на Флориді переведено з успіхом вистрелення ракети типу „Ванґард", яка призначена занести американського сателіта в міжплянетарний простір; військо перевело в останньому часі успішні досвіди з ракетою „Юпітер". Знову ж летунство дістало до свого озброєння атомові бомби глибокого занурення, призначені для боротьби з підводними човнами. Всі ці вістки подали або безпосередньо сам новий секретар оборони Ніл МекЕлрой, або комунікати з Пентаґону. Зокрема широкі вістки оприлюднено у зв'язку з закінченням цілої серії досвідів з далекосяжними ракетами на архіпелагу Маршала на Тихому океані. За тими вістками з бальону, який піднісся у висоту 100.000 стіп над островом Еніветок, вистрелено 1,900-фунтову 4-ступневу ракету, засяг якої має охоплювати 4,000 миль. Військовий „Юпітер" осягнув був в експериментальних вистрелюваннях вгору висоту 625 миль.

За часописними коментарями, проголошення цих відомостей має на цілі не тільки поінформувати американський нарід про фактичний стан в ділянці американської ракетної зброї, але й протидіяти тій психозі, яка почала народжуватися у зв'язку з совєтським „Спутніком". Керівні американські державні кола рішили повести контрнаступ — твердять добре поінформовані часописи — в двох напрямках: в дійсному приспішенні науково-технічних дослідів та в продукції перевірених уже нових родів атомової зброї та деяких родів ракет, як теж в протидіянні настроям переборщеного песимізму і несправедливої критики. Саме для цієї останньої цілі президент Айзенгавер заповів виголошення в різних містах країни промови на теми військово-політичні і господарські. Випередження Америки з „Спутніком" та остання совєтська кампанія на Середньому Сході викликали в частині американського громадянства некорисні настрої. Республіканська адміністрація — читаємо — свідома цього і прагне рішуче протиставитись їм — словами і ділами.

Ціни на акції дуже збільшилися

Ню Йорк. — 23-го жовтня ціни на акції на нюйоркській біржі несподівано збільшилися і власники вартісних паперів здобули понад 8 більйонів долярів із тих втрат, які вони мали в попередніх днях, головним чином в понеділок 21 жовтня. Такого збільшення цін на акції в одному дні не було від 1929 року. Біржові посередники говорять про кілька причин цієї біржової звишки. Зменшування цін вже задовго тривало, і виявилася потреба купувати акції для різних цілей. Відомий державний муж і фінансист 87-річний Бернард М. Барук заявив, що покращання на біржі не є спричинене чисто „технічними" умовами. На думку Барука біржа оптимістично зареаґувала на заяву президента Айзенгавера, що економіка цієї країни є здорова. Та якби там не було, на біржі панував оптимістичний настрій впродовж цілого дня 23-го жовтня. Продано 4,600,000 уділів, а зиски становили понад 8 більйонів долярів.

Домагаються уневажнення виборів у Ґватемалі

Ґватемаля. — Тимчасовий уряд Ґватемалі звернувся з пропозицією до Конґресу, щоб скасувати недільні президентські вибори і розписати нові вибори, щоб припинити вуличні заворушення, які виникли після оголошення вислідів виборів із 20-го жовтня. Прохання про скасування виборів вислав до Конґресу тимчасовий президент Луїс Артуро Гонцалез Льопез після того, як міністер оборони полковник Хуан Франціско Оліва заявив, що армія „хоче", щоб відбулися нові вибори президента. Під час вуличних демонстрацій схвалювали рішення армії. Прихильники генерала Міґуеля Ідіґораса Фуентеса, який програв президентські вибори, почали протестувати проти виборів, бо вони мали відбуватися несправедливо. Вони спричинили були страйк робітників, який вже скінчився, коли армія домагалася скасування виборів.

ПРОДУКУЮТЬ ШТУЧНІ ДІЯМАНТИ

Дітройт. — Компанія „Дженерал Електрік" повідомляє, що випродуковано вже 100,000 каратів штучних діямантів, але використовують їх лише для промислових цілей, а не на продаж жінкам мільйонерів. Штучні діяманти скляcифіковано як „критичні" матеріяли для оборони, яка тепер не буде залежати від імпорту природних діямантів із Бельгійського Конґо та Південної Африки.. Проте, цього року все ще треба буде імпортувати коло 7 мільйонів каратів промислових діямантів. Ціна на штучні діяманти є дещо більша від ціни на природні.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер,** перебуваючи в Ню Йорку вийшов із готелю „Валдорф - Асторія" і нікими незавважений пішов до кіна „Марк Геллінґера", де вже була пані Айзенгавер. У кіні в цей час демонстровано фільм „Май фер Леді". За хвилину перед закінченням сеансу президентська пара залишила залю і з 1,600 глядачів тільки найближчі сусіди знали, що в кіні був Президент і його дружина.

● **22-го жовтня** в Центральній Школі Литтл Року було присутніх тільки 1,368 учнів, а 595 учнів не прийшли до школи, бо захворіли на азійську інфлюенцу. Між неприсутніми було і двоє з дев'ятьох неґритянських учнів.

● **До готелю** „Валдорф-Асторія" в Ню Йорку прибув у бизнесових справах брат Президента Едґар Айзенгавер, який постійно живе в Такомі, Вашинґтон. Він не знав, що його брат Айк перебуває в цьому самому готелі. Якби не особистий секретар Президента, то секретна служба не допустила б його до Айка.

● **Коло Ловфілду,** Н. Й., авто наїхало на залізне поруччя мосту і розбилося. Згинуло 4 особи. Два роки тому на цьому самому місці згинуло в автомобільній катастрофі 4 особи з однієї родини.

● **Федеральний податковий суд в Вашинґтоні,** Д. К., вирішив, що спаралізований Дж. Донеллі має право відтягнути собі від опадатковуваних прибутків 1,800 долярів, бо він мусить їздити до праці автом. Суд став на становищі, що без авта Донеллі не міг би працювати.

● **Державний департамент** висміває повідомлення паризької преси про те, що під час переїзду з Істанбулу через Босфор зник американський кур'єр із важливими воєнними документами. Представник державного департаменту заявив, що „зникнення" кур'єра сталося в головах французьких журналістів.

● **Асистент президента Айзенгавера,** Кларенс Б. Рендолл, сказав, що совєтський „Спутнік" — це іграшка, яка не має військового значення. „Оборонна система ЗДА, заявив Рендолл, є в відповідних руках, і вона постійно зростає".

Генеральний прокуратор Бровнелл зрезиґнував із свого становища

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл, молодший, 23-го жовтня повідомив президента Айзенгавера, що резиґнує з свого становища, яке він займав від січня 1953-го року. З Білого Дому повідомили, що його становище займе його дотеперішній заступник Вільям П. Роджерс. Президент прийняв резиґнацію Бравнелла і висловив „щирий жаль" з приводу резиґнації Бравнелла в окремому листі, в якому звертався до нього як до „Дорогого Герба". Бравнелл заявив, що вертається до приватного життя і буде працювати як адвокат в Ню Йорку в фірмі „Лорд, Дей енд Лорд". Новий генеральний прокуратор Роджерс обійме становище за два тижні, а його номінацію мусітиме затвердити Сенат в січні найближчого року.. Роджерс був заступником Бравнелла від січня 1953 року, і між ними обома не було жадного розходження. Але все ж таки в політичних колах твердять, що ця зміна на становищі генерального прокуратора має велике потенціяльне значення. Роджерс є щирим приятелем віці-президента Ричарда М. Ніксона, і тому гадають, що Роджерс буде головним стратегом виборчої кампанії Ніксона під час президентських виборів в 1960 році. Роджерс має 44 роки і є популярний між журналістами і тішиться симпатіями в Конґресі, а Бравнелла не любили і журналісти і члени Конґресу. Між іншим, Роджерс, який в тому часі був діючим заступником генерального прокуратора ЗДА, вітав від імені уряду XXIII Конвенцію УНСоюзу в травні 1954-го року у Вашингтоні, виголосивши при цій нагоді відповідну промову. Бравнелл повторив свою заяву з 30 серпня цього року, що не думає старатися про вибір на губернатора Ню Йорку. Ніксон заявив, що найкращим кандидатом на генерального прокуратора був Роджерс.

Гомфрі домагається резиґнації Доллеса

Вашингтон. — Демократичний сенатор Гюберт Г. Гомфрі, який є членом Сенатської Комісії Закордонних Справ, заявив у пресовому інтерв'ю, що державний секретар Джан Фостер Доллес повинен негайно зрезиґнувати, а як він сам цього не зробить, то Президент повинен його звільнити з цього становища. „Американська закордонна політика має стільки клопотів і мала досі стільки неуспіхів і поразок, що її архітект повинен негайно зрезиґнувати", — казав сенатор Гомфрі. Демократичний сенатор давніше гостро критикував колишнього секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі та колишнього секретаря оборони Чарлза Е. Вилсона, які вже залишили свої становища. Та сенатор Гомфрі домагається, щоб під час окремих переслухань ствердити, на скільки зменшення видатків на наукові досліди в ділянці нової зброї спричинило те, що СССР вдалося випустити довкола Землі штучного сателіта. На слідстві в Сенаті повинні зізнавати представники державного департаменту і бюджетового бюра, бо Конґрес хоче встановити, хто причинився до того, що СССР випродукував сателіта і випередив ЗДА в цій ділянці.

Ніксон допомагає Форбесові в виборчій кампанії

Атлантик Сиґі, Н. Дж. — Віце-президент Ричард М. Ніксон прибув до стейту Ню Джерзі, щоб допомогти в виборчій кампанії стейтовому сенаторові Мелкомові С. Форбесові, який кандидує на губернатора того стейту. Ніксон має виголосити 8 промов в тому стейті (Атлантик Сиґі, Сі Джирт, Елизабет, Нюарк та інші). В Атлантик Сиґі Ніксон щиро заявив, що виборча перемога в Ню Джерзі матиме таке саме загальнокрайове значення, як демократична перемога в стейті Висконсін під час доповняючих виборів сенатора. Перемога над демократичним губернатором Робертом Б. Майнером є конечна, казав Ніксон, бо треба направити ту шкоду, яку спричинили вибори в Висконсіні. Віце-президент казав, що до республіканської більшости в стейтовій леґіслятурі треба ще республіканського губернатора, бо щотільки тоді може бути корисна співпраця виконної і законодатної влади. Форбес нарікав, що деякі провідники Конґресу Індустрійних Організацій підтримують Майнера.

ПРОФ. КУБІЙОВИЧ В КАНАДІЙСЬКОМУ НТШ

Торонто. — 17-го жовтня відбулося засідання Управи Канадійського НТШ, на якому були присутні голова Европейського НТШ проф. Володимир Кубійович і економічний референт НТШ д-р Атанас Фіґоль. На цій конференції обміркували всі спірні питання економічного та персонального характеру, які заіснували у зв'язку зі збірковою акцією Европ. НТШ на терені Канади та прийшли до повного порозуміння й узгіднення цієї акції.

Роберт Морріс оскаржує ОН в зраді мадярських втікачів

Елизабет, Н. Дж. — Головний дорадник Сенатської Підкомісії Внутрішньої Безпеки Роберт Морріс промовляв на прийнятті воєнних ветеранів і оскаржував урядовців Об'єднаних Націй в тому, що вони „допустили комуністичного аґента до списків мадярських втікачів" і тим способом „важко обманули" мадярських утікачів, які мали повне довір'я до тієї міжнародної організації. Колишній заступник голови партії дрібних рільників Міклош Сабо взяв список 111 мадярських втікачів, які зізнавали про події в Мадярщині для виготовлення окремого звіту ОН про революцію в Мадярщині. Сабо передав список тих втікачів комуністичному мадярському урядові, який друкує їх в будапештському часописі. „Це викликало паніку серед мадярських втікачів, а їхні родини в Мадярщині наражені на переслідування збоку комуністів". Сабо находиться тепер в Будапешті, і 3-го жовтня він заявив на пресовій конференції, що пережив важкі хвилини на еміґрації в Австрії та Німеччині, та що Захід спричинив в минулому році повстання в Будапешті.

УКРАЇНЕЦЬ, ЧЛЕН УНС, ЗГИНУВ В АВТОМОБІЛЬНОМУ ВИПАДКУ

Шикаґо, Ілл. (ВН) — Минулої п'ятниці, 18-го жовтня, в дорозі з Шикаґо до Торонта згинув трагічною смертю у нещасливім випадку, що трапився в місцевості Лондон в Канаді, бл. п. Омелян Заревич, член УНСоюзу та визначний суспільно - громадський діяч і український патріот, проживши 65 років. Покійний походив із Синевидська Вижнього в Західній Україні, де був війтом збірної громади. Похорони відбулися в четвер, 24-го жовтня, в Шикаґо із місцевої церкви св. Миколая на цвинтар св. Миколая.

ДОЛЛЕС ВІТАЄ МЕКМІЛЛЕНА

Після приїзду МекМіллена до Вашингтону привітав його на летовищі державний секретар ЗДА Джан Фостер Доллес.

РОКОСОВСЬКИЙ ПРИЗНАЧЕНИЙ КОМАНДАНТОМ ВІЙСЬК СССР НА КОРДОНІ ТУРЕЧЧИНИ

Москва — Совєтський маршал Константин К. Рокосовський став командантом збройних сил в Закавказькій військовій окрузі — подало радіо з Тбілісу (Тифлісу). Закавказька військова округа охоплює Грузію, Вірменію і Азербайджан, отже весь кавказький обшир, що межує з Туреччиною. Ця вістка викликала голосний відгук в західній пресі з уваги на теперішню напружену ситуацію на відтинку Туреччина-Сирія та завзяту воєнну пропаґанду, ведену Совєтами проти Сирії. Маршал Рокосовський є віце-міністром військових справ СССР і одним із найбільш відомих високих совєтських старшин, полководців з останньої світової війни. Його ім'я набрало сумної слави за час перебування в післявоєнних роках у Польщі у характері неофіційного, але фактичного совєтського генерал-губернатора. Москва казала йому раптом проголосити себе поляком (Рокосовський буцімто народився у Варшаві) і вдягнути на себе польську уніформу. Офіційно він був польським міністром військових справ, а фактично командував усіми совєтськими військами на території Польщі та був надрядним чинником над польським урядом. Щойно з приходом до влади Владислава Ґомулки, Варшава почала наполягати на відкликання Рокосовського, як найбільш зненавидженого в польському народі символу московської супремації. Його дійсно відкликали, а тепер знову призначили на становище, яке має не тільки суто військовий характер, але й міжнародно-політичний посмак. Під час останньої війни Рокосовський командував обороною частини Москви, потім був командантом Донського фронту. Вашингтонські кола окреслили призначення Рокосовського командантом військ СССР над кордонами Туреччини як черговий совєтський крок у війні нервів, веденій безпосередньо проти Туреччини, а посередньо проти цілого вільного світу.

Франція приготовляє продукцію власних атомових бомб

Об'єднані Нації. — Поки не прийде порозуміння про міжнародне роззброєння, Франція не припинить своїх зусиль над конструюванням власної атомової зброї, які добігають до кінця, — заявив французький делеґат на Політичній Комісії ОН, Жіль Мош, при чому з кол французької делеґації журналісти дізналися, що Франція вже продукує самостійно матеріял, з якого складається атомова зброя. Жіль Мош, який сам є ученим фізиком, до того ж соціялістом і полум'яним звеличником ідеї роззброєння, і від шістьох років бере участь в усіх нарадах над роззброєнням, різко натаврував совєтську політику в цій справі. Він заявив, що СССР „складає тільки декларації про свої заміри, яких ніхто не всилі сконтролювати". Він висміяв панічні заклики Індії і Японії, щоб негайно припинити дальші експериментальні вибухи з уваги на небезпеку радіяції при розбиванні атому. „Ніякий військовий міністер — казав він — не озброїть своїх військ атомовими скорострілами й рушницями, сфабрикованими в уяві таких панікерських писак". Мош палко обороняв резолюцію, зголошену ЗДА й 22 іншими державами, та пункт за пунктом збивав у своїй 80-хвилинній промові закиди і твердження Громика.

Ливан пропонує створення „нафтового фонду" на Середньому Сході

Об'єднані Нації. — Еміль Бустіяні, член ливанського парляменту, вихованець Месачузетського Технологічного Інституту та особистий приятель єгипетського президента Ґамаля Нассера був у Лондоні й інших европейських країнах та приїхав тепер до Америки, щоб висондувати ґрунт для реалізаційних можливостей для двох цікавих ідей: щоб усі ті, які користають із нафтових джерел на Середньому Сході, отже однаково чужоземні нафтові компанії, як і дані середньо-східні країни, складали по 5% річного свого чистого зиску до окремого фонду, який перетворився би на Інвестиційний Нафтовий Банк. Його місією було б підпомагати економічно відсталим країнам Середнього Сходу, які не продукують нафту, а є тільки посередньо зв'язані з нафтовим промислом, вможливлюючи транзит нафти. До таких „упослідженних" країн належить, наприклад, Єгипет з своїм Суезьким каналом, чи Сирія, через територію якої біжить нафтопровід. Бустіяні твердить, що коли б постав такий Банк, то краї, через які йдуть транспорти нафти, зобов'язались би в договорах не перепиняти того транспортного руху в ніяких обставинах. Це страшенне відтяжило б політичну ситуацію. Єгипет хоче будувати власний нафтопровід і шукає для цього фондів.

ПРЕЗИДЕНТ І МЕКМІЛЛЕН РАДЯТЬ У ВАШИНГТОНІ У СПРАВІ СИРІЇ, РАКЕТ І САТЕЛІТА

КРІМ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ У НАРАДАХ БЕРУТЬ УЧАСТЬ ТЕЖ ЕКСПЕРТИ ДЛЯ СПРАВ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ І КОНСТРУКЦІЇ МІЖКОНТИНЕНТАЛЬНИХ РАКЕТ

Вашингтон. — В середу 23 жовтня ц. р. прибув до Вашингтону із Лондону прем'єр міністрів Великої Британії Гаролд Мекміллен, щоб взяти участь у запляновaній ще минулого тижня конференції З'єдинених Держав Америки та Вел. Британії в актуальних політичних справах, зокрема в справі протидіяння совєтським впливам на Середньому Сході, як теж і політичним, мілітарним і психологічним успіхам Москви, що їх вона добилася випущенням свого „сателіта землі". Привітав Мекміллена на летовищі у Вашингтоні державний секретар ЗДА Джан Фостер Доллес, який і відвіз британського прем'єра до приміщення британської амбасади, де відбув із ним та з британським секретарем для закордонних справ дві розмови в справі порядку нарад триденної конференції. Після полудня Мекміллен прибув разом із своїм почетом до Білого Дому, де привітав його по-дружньому президент Айзенгавер і де відбулося прийняття на пошану британських гостей. Розмови між представниками обидвох заприязнених країн почалися вже під час обіду і тривали вони чотири години від 5-ої до 9-ої вечора. В заявах, поданих пресі перед початком першої спільної зустрічі, і прем'єр Мекміллен і державний секретар Джан Фостер Доллес підкреслили, що ЗДА і Велика Британія, відбуваючи ці наради, не мають на меті якогось виключування інших держав від вирішування таких чи інших актуальних міжнародних проблем, але навпаки, їх метою є „зберігати свободу всіх вільних націй і дати народам світу шансу жити повним і плодотворним життям". Доллес, крім того, підкреслив ще, що завданням вашингтонської конференції є „зв'язати дружніми взаєминами не тільки ЗДА і народи Британської Спільноти Народів, але теж і всі вільні нації світу". Так же само і през Айзенгавер висловив запевнення, що під час конференції не будуть забуті інтереси і 13-и інших членів НАТО, що їх репрезентуватиме під час вашингтонських нарад Пол Генрі Спаак, генеральний секретар Північно-Атлантійського Пакту. Важливість вашингтонської конференції підкреслює і той факт, що в ній крім голов обидвох держав і їхніх міністрів закордонних справ беруть участь теж і керівники оборонних, атомово-дослідних та ракетних ділянок. Так з британського боку разом з Мекмілленом прибули до Вашингтону для участи в нарадах сер Едвин Пловдин, голова британської комісії для справ атомової енерґії, сер Ричард Повелл, постійний секретар міністерства оборони, сер Патрик Дін, секретар міністерства закордонних справ для проблем оборони й атомової енерґії та інші. З американського боку в конференції беруть участь Луїс Л. Стравс, голова американської комісії для справ атомової енерґії, підсекретар Кристиян Л. Гертер, помічник державного секретаря для справ політичного плянування Джирард Смит та інші. Конференція триватиме три дні.

Відгуки в Англії на візиту Єлисавети II в Канаді й ЗДА

Лондон. — Усі без вийнятку англійські часописи та найзагальніша англійська опінія така, що перебування королеви Єлисавети II в Канаді й З'єдинених Державах перевищило своїм успіхом усі очікування. Вже під час перебування Єлисавети в північній Америці англійські часописи подавали подробиці тієї візити на перших сторінках під великими заголовками. Однак ентузіязм, з яким Ню Йорк прийняв був Єлисавету та захоплення Єлисавети Вашингтоном і Ню Йорком було сенсацією для англійців. Консервативний „Дейлі Мейл" ствердив, що Єлисавета „залишила за собою Канаду льояльнішою у відношенні до Коммонвелту, ніж Канада колинебудь була, і З'єдинені Держави більш ентузіястичні супроти Англії, як були ними за багато останніх років". А соціялістичний „Дейлі Геральд" признав, що Єлисавета була один день „королевою Ню Йорку". Сам прем'єр Герольд Мекміллен, який в одному дні вітав королеву на летовищі, пополудні склав їй офіційне звідомлення про плян своїх нарад у Вашингтоні і потім він був ще на обіді в Королівському Товаристві святого Юрія, заявив в промові, що „Британська корона не блищала ще ніколи так ясно, як сьогодні". Юрби народу вітали королеву з її приїздом на летовищі в минулий вівторок вранці і потім здовж дороги та перед самим королівським палацом. Назустріч на летовище виїхала її королева-мати Єлисавета і мала донечка Анна. Королева настільки втомлена відвідинами в Америці, що на тиждень відкликано різні авдієнції.

У СВІТІ

● **Індійський прем'єр Неру** в чорних барвах бачить найближчі зимові місяці з уваги на посуху в центральній і східній Індії. Він твердить, що, за авторитетними інформаціями уряду, сільсько - господарська продукція Індії впаде на 50%. Неру закликає населення до витривалости і сподівається на поміч харчами з-за кордону.

● **Ізраїльський прем'єр Давид Бен Ґуріон** твердить, що на Середньому Сході ворожнеча між жидами й арабами вже перестала грати головну ролю. Замість неї прийшла, каже він, ворожнеча між західніми великодержавами, головно Америкою, і Совєтами. Бен Ґуріон уважає, що це — слаба потіха для Ізраїлю, бо і СССР і ЗДА у своїй холодній війні запобігають перед арабськими державами й постачають їм зброю, яка кінець-кінцем може обернутись проти Ізраїлю.

● **Евангельос Георґакакіс,** 24-річний грек з Крети, який під час німецької окупації того острова втратив зір, праву руку і пучки лівої руки, натрапивши на німецьку міну, — скінчив місцеву середню школу. Завдяки залізній витривалості і впертості він навчився читати книжки для сліпих — кінчиком свого язика.

● **В Австралії** випустять 1 грудня рідку в історії філателістики поштову марку, присвячену релігійному культові. На марці буде напис „Різдво 1957", а рисунок на ній представлятиме малого хлопчину, як стоїть на колінах, задивлений у Вифлеємську зірку.

● **У Португалії** в каварнях подають гостям каву в таких великих чашках, що туристи просять давати їм половину тієї порції. Власник однієї каварні в столиці краю, Лісбоні, ввів у практику малі й великі чашки, і запевняє, що на малих, які коштують менше, має більший зиск. Відомо, що звичай пити „малу чорну" поширений головно у Відні, де український козак з армії Яна Собєского, Кульчицький, заснував був першу в Европі каварню.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕМОКРАТИ І УРЯД АЙЗЕНГАВЕРА

Використовуючи імпас в актуальній політиці уряду, викликаний несподіваним випущенням совєтського „Спутніка", зокрема критичне, а інколи й цілком песимістичне ставлення публічної опінії до здійснюваних урядом заходів у будові міжконтинентальних ракет і констукції американського штучного сателіта, Демократична партія виступила з гострою атакою проти уряду за „занедбання" в мілітарно-оборонній ділянці і за його „помилки" в економічній політиці.

Закиди й обвинувачення демократів сконкретизовані й висловлені в двох опублікованих наприкінці минулого тижня заявах Дорадчої Ради Демократичної партії, яка під проводом кол. державного секретаря Діна Ачесона радила над проблемами актуальної оборонної та закордонної політики і зараз же після того, під проводом д-ра Джана Кеннета Галбрейта, перевела аналізу економічної ситуації в країні. Але водночас із цими обвинуваченнями і закидами Демократична партія, як партія більшости в Конґресі, значить відповідальна у великій мірі, поруч уряду, за зовнішню і внутрішню політику З'єдинених Держав, сформулювала в цих своїх заявах і конкретні заходи, реалізації яких вона повинна добиватися для добра країни.

Висновки з аналізи, зробленої демократичною Дорадчою Радою, досить песимістичні. В першій із своїх заяв, присвяченій справам зовнішньої політики й оборони, згадана Рада стверджує, що коли уряд продовжуватиме свою дотеперішню політику, то на протязі трьох років, тобто до 1960 року, З'єдинені Держави опиняться в повній політичній ізоляції, в послабленій у відношенні до Совєтського Союзу мілітарній позиції і в обличчі загрози втратити своїх союзників, які почнуть шукати політичної і фінансової підтримки в червоній Москві. Особливо гостро скритикували демократи уряд Айзенгавера за його помилкову — за їх словами — оборонну політику, яка, мовляв, виявляється в тому, що уряд дав першенство внутрішньополітичним і фіскальним міркуванням, поставивши їх понад вимогами оборони і безпеки країни, і започаткувавши редукції, які зменшили оборонний потенціял ЗДА до стану з-перед 1952 року.

Стверджуючи, що національна безпека З'єдинених Держав є першочерговою і найважливішою справою, із становища якої треба визначати й трактувати всі інші вимоги внутрішньої та зовнішньої політики і для якої треба жертвувати всіма іншими менше важливими справами, демократична Дорадча Рада сформулювала такі чотири основні завдання, що їх вона мала б добиватися у своїй діяльності на терені Конґресу: відновити довір'я до сили ЗДА і до їхніх союзів; відбудувати мілітарну силу З'єдинених Держав і допомогти зробити це саме всім американським союзникам; допомогти здатним до індустрійного розвитку країнам розбудувати їхню індустрію і привернути респект та довір'я всіх вільних людей і тих, що хочуть бути вільними у вільному світі. Все це мусить бути здійснене, бо безпека ЗДА залежить від безпеки інших вільних націй, перед якими сьогодні тільки одна альтернатива: триматися разом або згинути.

Свою критику економічних заходів і планувань уряду, висловлену в другій заяві, присвяченій здебільша господарським справам, Дорадча Рада Демократичної партії сполучила із рішучим підкресленням індустрійних і технологічних спроможностей американської нації, які — на думку членів цієї Ради — дають можливість вдержувати й розбудовувати оборонну силу не тільки ЗДА, але й всіх вільних країн у світі. Американський народ може бути гордий з своїх досягнень у господарській і технічній ділянках, зокрема з стихійного поширення і росту своєї економіки. Республіканський уряд, — твердять демократи, — одідичив по демократах здорове й упорядковане господарство, і коли сьогодні країна зближається до найгіршої за часів миру інфляції в історії країни, то причиною цього є помилкова грошова і господарська політика уряду, зокрема затіснювання грошових кредитів, занедбування інтересів дрібного промислу та фармерства і підтримування великих компаній і корпорацій. Тому для поборення існуючої вже господарської кризи демократи пропонують проведення таких реформ, як зміна кредитової політики, підтримка малих підприємств і стабілізація цін.

Такі вимоги демократів. Останній виступ през. Айзенгавера на прийнятті членів Національної Фундації для медичного виховання, в якому він говорив проти надмірного песимізму і зневіри, як і його повідомлення про те, що він виступить із серією промов до американського народу, в яких з'ясує правдивий стан речей в оборонно-мілітарній і господарській ділянках, дають підстави думати, що й уряд розуміє добре всі ті труднощі й помилки, що з їх критикою виступила Дорадча Рада Демократичної партії.

ШТУЧНА ПРОПАҐАНДА ВІЙНИ

В американських часописах проминула майже непостережно вістка про те, що в першому тижні цього місяця відбулася в Криму нарада чільних совєтських військовиків всіх трьох родів зброї разом із кількома найвищими цивільними державними керівниками СССР. Безпосередньо після цієї наради Жуков полетів до Югославії на візиту до Тіта, а Хрущов подався до Москви. Там — на другий чи третій день — він прийняв на тригодинну розмову представника „НЙТаймз" Джеймса Рестона і вперше виступив із своїми сенсаційними заявами, обвинувачуючи Америку в тому, що вона затіває „змову" проти Сирії. З того моменту совєтська пропаґанда день-у-день трубить про небезпеку війни на Середньому Сході. Сам Хрущов, його міністер закордонних справ Громико і ТАСС в офіційних заявах, кількакратно підкреслювали, що СССР „не буде байдужий" до війни на Середньому Сході, а „поспішить з допомогою" Сирії, якщо її заатакує Туреччина, і Туреччина „не переживе й одного дня" у тій війні, яка — безсумнівно — не буде льокальною, а перетвориться в третю світову війну.

Ці погрози під адресою Туреччини були такі нагальні, що — за непотвердженими пресовими вістками — турецький прем'єр Мендерес звернувся особистим листом до през. Айзенгавера з просьбою з'ясувати становище ЗДА. Зробив це 16-го ц. м. державний секретар Дж. Ф. Доллес, використавши пресову конференцію для заяви, що Совєти, напавши на Туреччину, „не залишаться недоторкальною територією", а Туреччина, як член НАТО, очевидно, може рахувати на допомогу Америки. Совєтський уряд замовчав перед народами СССР, що заява Доллеса була спровокована погрозами Хрущова на адресу Туреччини в його розмові з Рестоном, пізнішими заявами Громика і становищем цілого совєтського пропаґандивного апарату. Зате пересторогу Америки на адресу СССР большевики почали насвітлювати, як нову заохоту для турецьких „аґресорів". І вже після того, як — за очевидною інспірацією Москви — Сирія офіційно склала скаргу в Об'єднаних Націях проти здогадної турецької небезпеки, ТАСС 18 ц. м. оприлюднив довгу заяву совєтського уряду з повторенням попередніх закидів щодо „змовницьких інтриг".

У висліді тритижневої впертої пропаґандивної кампанії — серед підсовєтського населення починає дійсно складатись враження наче ось-ось має вибухнути війна. В Америці ніхто війни не хоче і про війну не думає. Настрій найширших громадянських кол ЗДА проявився найкраще під час відвідин Єлисавети II: не було ані сліду передвоєнної атмосфери в стейтах Вірджинії, Меріленду й Ню Йорку та в дистрикті Коломбії, які відвідала королева, як не було його на тих численних прийняттях, які відбулись з нагоди її перебування. Так само — твердять західні кореспонденти з столиць арабських країн — на самому Середньому Сході нема воєнної атмосфери. Трохи шуму наробило вислання єгипетських військових з'єднань до Сирії (нараховують їх щонайбільше на 5.000 вояків). Але всі погодились на тому, що це була радше політична маніфестація єгипетсько-сирійської солідарности і спроба президента Нассера популяризувати в арабській публічній опінії свою особу, як маневр військового значення. У Бейруті якраз тоді відбувалась нарада між королем Савді Арабії і президентом Лівану, які видали спільний комунікат з заявою арабської солідарности з Сирією та з осудженням комунізму. А король Савді Арабії запропонував своє посередництво між Сирією і Туреччиною.

І тут знову унаглядшоються містерія всього того воєнного шуму. Турки, які офіційно запевнили Сирію і Америку, що вони не задумують атакувати Сирію, відразу погодились на посередництво Савда. Сирія ж заперечила, наче б вона прийняла те посередництво, і — видно — чекає, що вийде з дебати в Об'єднаних Націях. Совєти ж виразно невдоволені, що на Середньому Сході може настати спокій внаслідок безпосереднього порозуміння між тамошніми країнами. Вони хочуть розголосу, дебат на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, хочуть дістати нагоду для нових пропаґандивних виступів, хочуть такого вирішення справи в Об'єднаних Націях, на яке вони могли б мати безпосередній вплив і яке леґалізувало б їх право втручатися в середньо-східні справи. Але вони є проти конструктивної розв'язки середньо-східнього вузла: зліквідування проблеми 900 тисяч арабських утікачів із користю для тих нещасливців, стабілізації тамошніх відносин за безпосереднім порозумінням всіх тамошніх країн і народів, дійсної їх суверенности і дійсної демократичної волі.

Ця совєтська гра на неспокій на Середньому Сході така ясна, що Ірак офіційною заявою закинув Совєтам, що вони „вічно сіють інтриґи неспокою між арабськими країнами". Однак, Совєти рішили, видно, до дна використати факт здобуття впливів у Єгипті та Сирії завдяки своїм транспортам зброї та фінансовій допомозі, і роблять це таким способом, що заздалегідь з а п л я н о ваним криком про небезпеку війни — сіють заколот. Це дає їм змогу розсилати листи до соціялістів Заходу і пропонувати нову конференцію на вершинах. А коли навіть широке американське населення байдужно сприймає ту пропаґанду, то нюйоркська біржа все таки реаґує обниженням цін на акції.

Державний секретар Доллес не виключав, що за димовою заслоною тієї совєтської пропаґанди криються якісь дальші совєтські цілі, небезпечні для світового миру. Він пригадав, що це стара тактика — кричати про загрозу з чийогось боку, коли самому хочеться когось напастувати. В кулуарах Об'єднаних Націй та на залі засідань Генеральної Асамблеї не відчувають небезпеки війни, бо не бачать ніякої логічної причини до неї. Відчувається навіть легковаження всього того сирійсько-турецького шуму й бажання мерщій справитися з цією „точкою", щоб вернутись до куди важливішої точки денного порядку — справи міжнародного роззброєння. Але нинішня міжнародна ситуація саме тим і характеристична, що війна може вибухнути кожного дня з будь-якої найменш логічної причини. І тому рацію мають ті західні державні мужі, які закликають до безперервної чуйности. Бо не можна буди спокійним і безпечним ані дня, ані години, коли проблема миру-війни залежить від доброї чи злої волі, від невідповідальних обрахунків та від вибухів гарного чи поганого гумору різних хрущових.

Віктор Доманицький

ПОСТАТІ, ЩО ЦЕМЕНТУЮТЬ НАЦІЇ

Кожна нація має своїх національних героїв, „будителів", творців нації. Спомин про них об'єднує всіх членів нації, спою є їх в одне національне тіло — цементує націю, хоча в нації завжди бувають люди різної віри, різного к у л ь турно-історичного типу, різних політично-партійних поглядів. Такими історичними постатями для німців є Фіхте, Геґель, Гете, Кант, Бісмарк; для італійців — Ґарібальді, Манчіні, Кавур; для чехів — Палацький, Шафарик, Масарик; для поляків — Міцкевіч, Словацький, Костюшко, Пілсудський. Для українців бездискусійними постатями, що цементують націю, стали вже Тарас Шевченко та Іван Франко. Але з політиків, державних мужів, воєначальників вже трудніше українцям знайти спільно-шановану постать. Проти кожної з них є більша чи менша опозиція, більше чи менше невдоволення, часом навіть підсунуте, роздмухане сусідами-ворогами. І це невміння українців погодитися на загальнонаціональних історичних постатях для зовнішнього світу є ознакою недозрілости нації для самостійного державного життя. Але державно-мислячі мужі — духові проводирі нації, мусять з цією розбіжністю поглядів завзято боротися. Вони мусять гамувати пристрасті, підпорядковувати почуття — національно-державній рації — політичному розумові. Вони мусять вишукувати спільні національно-історичні постаті, що могли б довкола себе об'єднати всі складники нації, що могли б цементувати націю.

Пригадую собі 1920-ий рік на Московщині. Ненависть між заможнішими верствами і верствами незаможніми та пригнобленими сягнула крайніх меж. У громадянській війні ллється кров — багато невинної крови. Крайньо радикальні гасла і погляди охопили явну більшість населення Московщини. І от в цей час у Державному Видавництві в Москві виходить невеличка к н и ж ечка-утопія автора, що походив з кол кооперації і що прикрився псевдонімом: Н. Кремнев, „Мандрівка мого брата Олекси в країну нової утопії". (Н. Кремнев „Путешествие моего брата Алексея в страну новой утопии". ДВУ, Москва, 1920).

В цій книжечці автор малює майбутнє життя (перемогу соціялізму над комунізмом) на теренах кол. Росії в 1984 році і, зокрема, приїзд із-за „залізної заслони" закордонного вченого, що хоче в Московщині простудіювати нові способи керування погодою (в дійсності це був Олекса Кремнев). Приїжджому гостеві показують нову, перебудовану Москву, і на Красній площі він бачить пам'ятник, на постаменті якого стоять обійнявшись три постаті. Під'їжджають ближче, і О. Кремнев бачить, що то є постаті Мілюкова, Керенського й Леніна, себто лідерів трьох російських люто ворогуючих між собою партійно-політичних напрямків (власне, трьох „світів"). Гість не витерпів і каже своєму провідникові — професорові московської високої школи: „Вибачте, але за життя ці люди ніколи не могли бути в таких взаєминах" (себто стояти обійнявшись — в приязні). А провідник йому відповідає: „Для нас це не грає ролі в яких взаєминах між собою були вони за життя. Для нас всі вони — вожді великої російської революції, яка схвилювала — сколихнула російський нарід і збудила його з вікового сну"...

Так в роках крайніх політичних пристрастей, крайньої ненависти-різні з н а й ш овся якийсь патріот російської імперії, який шукав історичні події та історичні постаті що могли б угамувати політичні пристрасті, завести панування розуму над почуттям, об'єднати й зцементувати російсько-імперські елементи. Автор виявив н а ц і о н а льно-державницький спосіб думання — ментальність у найвищій мірі. Легенда каже, що цю книжку написав професор Московської Сільсько-Господарської Академії А. В. Чаянов, який пізніше став на чолі Державної Плянової Комісії СССР, що виробила перший п'ятилітній плян СССР. Саме за цей плян большевики розстріляли А. В. Чаянова, бо був він, на їх думку, заповільний, замало сміливий.

Чи міг би хтось з українських вчених запропонувати (хоч би й в утопії) пам'ятник великій українській національній революції з трьома українськими історичними постатями, що стояли б на постаменті обійнявшись: Скоропадського, Петлюри й Коновальця? Думаю, що такої сміливої людини серед українців не знайшлося б, бо в нас пристрасті все ще панують над розумом. Зрештою, такого проєкту більшість українців і не зрозуміла б — лише б висміяли, викпили... Бо ми, українці, не виробили ще в собі національно-державницького способу думання — ментальности в повній мірі.

Але є одна історична постать в українській історії, що, на нашу думку, вже й сьогодні могла б об'єднати, споїти в одне ціле, зцементувати всіх українців без огляду на їх територіяльне походження, віру, партійно-політичні переконання. Це — гетьман Іван Мазепа, трагічний патріот українського народу. За два роки (2-3 жовтня 1959 р. н. ст.) сповниться 250-ліття з дня його смерти, і українці у вільному світі матимуть нагоду скласти іспит з своєї державно-політичної зрілости: чи вони вже є нацією, тобто політично-усвідомленим народом, чи є вже дозрілими до самостійного д е р ж а в н о-політичного життя, а чи є ще політично-несвідомим народом, етнічною масою, що засуджена бути погноєм для інших, вже дозрілих націй.

Отже, не гаймо часу, готуймося до достойного вшанування постаті гетьмана Івана Мазепи, готуймося до цього великого іспиту!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ:

ЗА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ВІДЗНАЧУВАННІ 40-річчя ВЕЛИКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917 РОКУ

Сорок років відділює нас від знаменних і незабутніх подій 1917 р., коли відновлювалась наша державність, коли нація наша немов той легендарний птах — Фенікс відроджувалася ще раз з попелу руїни і подивугідними темпами розгортала своє національного життя.

Нам здається, що основним нашим завданням у цьому ювілейному році повинно б бути відтворення і вивчення тих часів і подій. Старші з нас — учасники і очевидці їх — повинні поділитися спогадами, а молодші — організувати доповіді, або індивідуально простудіювати історичні джерела про період створення і діяльности Української Центральної Ради. Відкиньмо партійні тенденції й упередження і перегляньмо ті непроминальні часи з відкритим українським серцем, з чесною об'єктивністю. Пізнаймо тодішню ситуацію і стан нашої нації, т. б. рівень свідомости українського народу, і тоді ми відчуємо велич зусиль і посвяти тих, що очолили тоді визвольну боротьбу, відчуємо велич і цінність для нації тодішнього державно-творчого п р о ц есу, що закінчився створенням модерної демократичної республіки. Ми зрозуміємо тоді, що основна вартість подій 1917 р. полягає в тому, що вони розбудили придушену національну свідомість і створили велику українську націю, яку вже ніяка сила не зможе знищити.

Українську націю розбудовували, за неї боролись люди різних політично-соціяльних уподобань. Тому, розглядаючи і пригадуючи тепер події національної революції 1917 року, не повинні ми зважувати кожного тогочасного діяча на партійній вазі, бо ваг тих є кілька. Наш обов'язок, як єдиної національної спільноти, з признанням і подякою згадати у цей ювілейний рік усіх тих українців, що з ентузіязмом і наполегливістю боролися за інтереси української нації, незалежно від того, до якої політичної партії вони належали.

Вже відбулося декілька зібрань і зустрічів, що їх було присвячено 40-літтю, але мусимо з сумом ствердити, що всі вони переводилися не на з а г а л ьноукраїнській платформі, а з виразними партійними загибами. Усі ми читали, наприклад, відозву Управи українських комбатантів про відзначення 40-річчя відновлення українських збройних сил, а хіба ж можна вирівати цю подію з загального процесу національної революції 1917 р. і закликати до якогось відсепарованого відзначення, бо цим ми самі себе обрізуємо, і зменшуємо маштаби подій. Адже ж творення збройних сил було похідною, чи частиною процесу національно-державного відродження! Ясно, що ця відозва була спробою знайти для поділеної на ворогуючі партійні середовища української еміґрації спільну чи невтральну плятформу для святкувань. Так само не на місці є поєднання відзначення 40-річчя національної революції 1917 р. з 15-річчям УПА чи з 300-річчям з дня смерти Гетьмана Б. Хмельницького, бо відновлення останньої державности своїм національно-мобілізуючим і міжнародним значенням заслуговує на окреме відзначення.

А постають ці непотрібні загиби тому, що одні з нас не хотіли б згадувати прихильно нелюбих їм соціялістів, іншим не подобається проф. М. Грушевський і т. д. Але ж усі ми, усі українські партії — з гордістю кажемо: „Ми вже передрішені!" А хто ж те передрішення довершив? Хто такими блискучими темпами розгортав національно-державне життя: скликав Трудовий Конґрес і військові з'їзди, притягав національні меншини, уклав Берестейський мир тощо? Хто протягом буквально тижнів укрив територію України клітинами Української Селянської Спілки, які стали опертям для національної революції на селі? Це зробили українські соціялісти і в цьому їх заслуга перед нацією.

Дивно нам чути, коли українські діячі, які в 1917 р. на В. Україні не були, дозволяють собі твердити, що це УЦРада збольшевичила українські маси своїми універсалами, або що делеґати репрезентували на військових з'їздах „понад півтора мільйона українського воярства, готового своїми грудьми захищати Україну перед кожним ворогом". Ми, що весь час перебували і виросли на тих теренах, знаємо, які загальні симпатії і великі надії покладалися на ті демократичні сили, що стали в проводі Росії після повалення царату. Це цілком зрозуміло і з цим діячі УЦРади мусіли рахуватися тим більше, що т. зв. Тимчасове Правительство мало до диспозиції міцні осередки і збройні сили. Так само ми бачили, яку велику притягальну силу мала большевицька пропаганда і кличі про розподіл землі, а 1¼ мільйона українського воярства — це стомлені війною і розагітовані большевицькими агентами українські селяни в сірих шинелях, яким бракувало глибокої національно-політичної свідомости і завзяття, щоб грудьми захищати Україну. Це дуже виразно показалося пізніше, коли кілька українських полків несподівано проголосили „невтралітет" і відмовилися битись з большевиками. Якраз повертаючі з фронту вояки, які самі „демобілізувались", не раз привозили в село демагогічні гасла і вичікували „чия візьме". Наводимо це, щоб пригадати, яка несприятлива ситуація була тоді для української національної революції, і тому ми були б дуже несправедливі й однобічні, коли б звалювали всю вину на соціялістів та їхні помилки.

„В добу ЦРади українські соціялістичні партії проробили велику конструктивну працю, відбивши своєю пропаґандою маси з-під впливу російських політичних партій і повівши їх за гаслами національного визволення". Так пише І. Мазепа у своїй праці „Україна в огні і бурі революції" (т. I, стор. 15). І ми з цим цілком погоджуємося.

(Закінчення на стор. 3-ій)

СТОЯЛО СЕРЦЕ ПУСТКОЮ...

Стояло серце пусткою. А ти
Прийшла й хатину
чисто побілила,
Сама взялась осілий пил змести,
І вікна й двері
дно навстріч відкрила.

Повіяло весною навкруги,
Вітри принесли пахощі чудові.
Де слід лишивсь
од юної ноги —
Зійшли там квіти
чистої любови.

І сад надій, що сохнути почав,
Зазеленів ізнов довкола хати...
Ніколи ще так спів мій не звучав
І серце так не прагнуло кохати!

МИХАЙЛО КЛИМЕНКО

Оксана Волчук

ВЕРХАМИ СІЄРРИ НЕВАДИ

(З мандрівного щоденника)

(10)

В долині, що наче колиска, завішена між хребтами, нагло змінюється клімат. Хребет Кейві, ще освітлений сонцем, міниться р ж а в о-червоними барвами; похмурий і непривітний. З Ґрейт Дівайду, звідкіля ми прийшли, швидко насувається в долину тінь, і від неї стає холодно. Поспішаємо вниз, перестрибуємо потік і між убогими, оголеними сосонками шукаємо місця на шатро. Тут ще є трохи сонця, але від сторони Кейві, наче крізь зубці гребеня раз-по-раз вривається пронизливий вітер, що грізно лопотить шляхтами шатра. Не диво, що всі дерева тут такі карлуваті з покрученим гіллям та обдертими стовбурами. Миємося чимскоріш в потоці і, обвішані всіма речами, мандруємо назад впоперек долини шукати затишнішого місця. Біля підніжжя другого хребта повніша деревина і ґрунт м'який, зате вітер добирається до нас щораз допікульніше.

Р. розпинає шатро, а я тим часом знову камінням на паленище і пробую розпалити вогонь. Але це справа важка. Вітер не дозволяє навіть засвітити сірника. Треба було врешті посвятити рушник, накриваючи ним з трьох сторін паленище, щоб буйним полум'ям розгорілася ватра, від якої зразу все прояснилось. Розгріваємо посинілі руки і беремося до вечері.

Швидко западає ніч. Хребти грізно бовваніють над нами чорними пощербленими лініями. Кругом ні живої душі, тільки дика, безлюдна пустка.

Довго ще сидимо при ватрі, щоб розігрітися. Суворе довкілля і свідомість, що ми тут самі, наводить якийсь гнітючий настрій. Вогник уже зовсім пригас і вгорі поміж двома хребтами завис круглий місяць. Його блиск діє як дотик холодної сталі, і все довкруги повивається якимись макабричними світло-тінями.

В шатрі вогке, земляне повітря. По тілі пробігає дрож. Пробуємо ще раз розігріти себе рештками гарячого чаю, але це мало помагає. Ще довго позаніввіч не можемо заснути.

Четвер, 28 липня.

На ранок сонячні зони помінялись: Кейві Рідж ще в понурому присмерку, зате з-поза його гострого хребта вистрілює на нашу сторону променисте, яскраве сонце. В нашому ліску все ще глибока, холодна тінь. Знов пробуємо розігрітися: робимо руханку, миємося в потоці холодною водою.

Збираючи хворост на ватру, Р. зараз біля шатра сполошив молодесеньке тендітне сернятко, що зірвалось спросоння і перелякано побігло в ліс непевними ніжками. Значить, воно тут ночувало разом з нами, і аж прикро стало, що ми повелись з ним так негостинно.

По сніданку звиваємо табір, і незабаром ми вже в благодатній, теплій сонячній зоні. В задубіле тіло вливається життя, думка починає працювати жвавіше.

Залишаючи Гай Сієрра Трейл, прямуємо в протилежному напрямі, вже без стежки, по вишліфуваних льодовиком брилах, на яких черевики ковзаються наче по склі. Дійшовши до самого підніжжя Кейві Рідж, розкладаємо карту і з компасом студіюємо, котре сідло найкраще надасться до переходу. Вибору великого немає. Уся та частина хребта, що загородила нам дорогу, грізна і неприступна, потята гострими щербами, які годі прослідити голим оком, коли нас ділить різниця 2500 стіп висоти.

Залишається дві можливості: сідло наліво, висотою 12 100 стіп, куди провадить камінно-шутрова і, мабуть, дуже нестійка ринва, що перед самим верхом переходить в гладку скелю, до якої придалася б линва, — і сідло направо, щоправда, на 200 стіп вище, зате підхід виглядає певніший з виступаючими гранями скель між звалищами покришених брил. Вибираємо другу можливість і в ім'я Боже завертаємо направо. Зразу ще невисокий горбок, вкритий рештками жовтої трави, побіч невелике озерце, — а далі вже тільки голе каміння. Воно розкотилось грубими насипами по цілому узбіччі, і тільки на самому верху наїжилось товстішими стовпчастими зламами, що тут і там сходять рядами вниз.

Ідемо як по грубому шутрі, але вже по кількох десятках метрів бачимо, що справа не так то проста. Узбіччя відхиляється щораз стрімкіше, і за кожним кроком каміння з лоскотом обсувається вниз тягнучи за собою. Іти в прямій поставі та ще скісною „серпентиною" стає неможливо. Починається праця рук і ніг по прямій лінії вгору, при чому кожне з нас мусить радити собі і шукати дороги окремо, щоб не засипати одне одного камінням. Найбільше даються взнаки наші наплечники, що переважоються в той і той бік, виводячи з рівноваги. А вона зараз найважніша, бо, здається, вистачило б на хвилину відняти руки, щоб зразу ж під власним тягарем зсунутися разом з камінням униз. Тому прилягаємо цупко усім тілом до землі, стараючись триматися близько скельних виступів, щоб мати принайменше міцнішу точку зачепу для рук. Але й ці скелі непевні. Вони біжать низькими пощербленими косами вздовж узбіччя, і приходиться перелазити через них немов через плоти, або вихилятися попід їх навислими зламами. До того ж більшість з них геть звітріла і робить враження цегляних підвалин, що розсипаються під дотиком рук.

В одному місці, схопившись за таку зрадливу опору, несподівано зсуваю собі під ноги цілий потік каміння і, зависнувши отак без точки зачепу, інстинктовно пробую вдержатись самою тільки силою тертя. Це вимагає страшного напруження, бо один тільки незначний рух — і рівновага втрачена, а тоді — головокружний зліт вниз. По кількох секундах мені починають дрижати руки і ноги в колінах — але тут приходить підмога. Р., швидко зорієнтувавшись, в чому справа, кількома рухами опиняється понад мною і простягає мені... ногу, за яку я хапаюся як потопаючий. Цим разом ситуація врятована.

Такі і подібні критичні моменти повторюються і страшенно виснажують фізично й нервово. Але ж зупинитися і відпочити бодай хвилину ніяк неможливо, ба що більше, небезпечно навіть оглянутися позад себе, бо від цього рябуватого моря каміння та бездонного, здається, провалля і найбільш витривалому закрутилося б у голові.

Сонце тим часом вже високо підбилося на небі і обсипає нас щораз палкішими променями. У теплих вітрівках, що ми їх натягнули на себе вранці, стає душно. Але як тут переодягатись? Отже, дряпаємося далі.

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „ВЕСЕЛКИ"!

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Українська Бесіда, іншими словами український товариський клюб, не розлетиться, як де деякі добрі люди проповідували. Хоч вийшли з Бесіди деякі організації чи установи, бо купили свої власні „гнізда", Бесіда ще своєї функції не сповнила до кінця. Звичайно можливо, що Бесіда колись перестане існувати так, як гніздо, з якого повилітають дорослі птахи — або, може, перейде метаморфозу, якщо знайдуться для неї люди. Яку метаморфозу?

Є в Шикаґо, як і, по інших містах „бесіди" різних національностей. Французький Союз, наприклад, де можна дістати лекції французької мови, де говориться лише по французьки. Шведський Клюб на Ла-Сел вулиці має найдовший список кандидатів в члени. Аплікантн шведського роду чекають не раз 3 роки на прийняття в члени, а апліканти не шведського роду, які можуть стати лише спомагаючими членами, чекають звичайно дев'ять років. Клюб має „нумерус клявзус" — 500 звичайних і 100 спомагаючих членів. Коли відходить з цього світу батько, членство переходить на сина. Вписове виносить 150 дол. і 25 дол річна вкладка. В клюбі є все у шведському стилі, є й ресторан і найкращий „сморґашборд в місті".

Французи платять 80 дол. річно, а досмертне членство коштує 300 дол. Германія — німецький клюб носить назву хору, зорганізованого 1865 р. По атентаті на президента Линколна цього самого року дириґент хору Лоб виступив перший раз з хором на похороні Линколна, як його тіло перевожено через Шикаґо до Спрінґфілду. Хор мав тоді 300 членів, здобув собі відразу славу. Німецький клюб має тепер домівку на 108 Германія вул. Річна вкладка виносить 72 дол., а вписове 120 дол. Норвезький Клюб на Кедзі вул. має 300 членів, які платять 36 дол. річно і 60 долярів вписового. Ясно, що всі клюби є дуже багаті і мають гарні доми. І у нас це може бути, але треба організатора — а добрі люди, що заплатять, найдуться.

Повінь імпрез навістила знову наше місто з приходом осени. Під кожною церквою (є їх 8) кожної неділі — якась імпреза. В Бесіді, Домі Сума, Домі Відділів УНСоюзу теж різні імпрези. Чи на висоті? Залежить, чого хто шукає — але, звичайно, не може бути „висоти", як імпрези дуплікуються. Коли мова про забави, то лікарі ведуть перед, хоч, кажучи стисліше, верховодять тут їх жінки. Цього року забава лікарів має інший вигляд. Зачнеться вечерою в Ла-Сел Готелі на давнтавні в суботу 26 жовтня. Має це бути „ґаляафера". Того самого вечора забава УЗХреста. Тиждень перед тим 25-ліття — 52-го Відділу ОДВУ в дільниці Борисайд, получене з бенкетом. Тиждень пізніше — Літературно - Музичний Вечір і т. д. Немає вже місця на нові імпрези.

Третя друкарня є в стадії організації. Була донедавна одна, яка сама не мала що робити, а як мала, то не мала друкарських сталих робітників, існувала і існує овертаймом і вечорами. Спілка та купила за гроші членів - щеровців власний дім і цього місяця переноситься до свого льокалю, в якому тепер переводиться потрібний ремонт. З друкарнею буде й книгарня, яка вже перенеслася.

Часопис „Українське Життя" перейшов до іншої друкарні, яку на борзі зорганізовано, теж за гроші уділовців. Недавно мали люди сходини і балакали про власну друкарню, вже третю! Чому так багато друкарень? Чи в тому люди бачуть гроші? Славу?

Тисячу слов'янських імен — міняють їх власники на американські, річно. З Войцеховських стають Водзе, з Григоришиних Геррісони, з Навратіля — Нейві і т. п. Найменше процентово міняють або переіначують свої імена чи прізвища українці, в першу чергу новоприбулі. Вони є такі вперті, що навіть першого імена не хочуть замериканізувати. Колись телефонічна книжка не знала Іванів, Андріїв, Петрів чи Павлів, а тепер їх повно. Коли мова про призвіща, українці дуже ревно боронять закінчення своїх імен на „ий", хоч це в американській азбуці „джей" на кінці нічого не означає, лише ломить американцям язики. Але боронили вони своїх імен в Польщі, щоб їх не спольонізували — то чому не видержати до кінця?

Економічна сила зростає в нашій громаді. Ті, що сидять дома, вагаються, чи оправдують себе доріжнею, повинні переїхатися одного гарного дня по нашій території, головно на півночі. Багато наших людей купило хати на схід від Деймен Евню і деякі вулиці, замешкалі перед тим виключно поляками, зукраїнізувалися. Були це дуже дешеві доми, без комфорту в дільниці, що підходить до „сламс" і ближче неґрів. Вони не звертали на це уваги, купили, виплатили, купують вже другі або треті хати таки там, або — як грошей більше — йдуть на захід від Деймен в район українських церков, звідки витискають старих іміґрантів на захід. Йде велике переселення, якого голим оком бачити не можна. „Ріл-естейти" просперують, бо є в русі, а люди теж вдоволені, бо заробили. Хоч брак гроша, і не можна дістати дешевих морґеджів — це наших людей не відстрашує. Платять 6½ відсотків і 4% комісового, але хати купують.

Український Народний Дім на Савт Сайді не міг відбути своїх річних зборів, бо не було кворуму. Люди зложили там свої гроші, мають уділи і слово, але не хочуть використати ні одного ні другого. Отже, хай не журиться Ню Йорк, він не одинокий.

Справа Відділу УККА знову на мертвій точці. Ніхто вже з ніким не буде переговорювати, бо всі вичерпалися 5-літніми переговорами. Всю вину звалюється тепер на Централю УККА. За 5 літ переговорів в Шикаґо на підставі звіту Централі УККА — 1,697 осіб перестало платити Національний Даток. Минулого року на велику громаду всього 500 людей заплатило.

Інфляція спинила будову автостради в нашому стейті. Треба більше грошей, бо кошти будови мостів зросли на 25%, а ціна бетону, піску і шутру на 15%. В додатку заробітня платня від останнього бюджету, ухваленого на будову доріг, зросла на 10%. Щасливі ті східні стейти, що поспішилися з будовою своїх доріг.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

Осіння хроніка.

З закінченням літнього сезону є помітне посилення активности серед численних і активних місцевих організацій.

ООЧСУ. Цьогорічна управа 25 Відділу ООЧСУ, в склад якої увійшли пеерважно люди молоді з повною ініціятивою, рішила використати довгі осінні і зимові вечорі, даючи свойому членству і широким кругам прихильників ряд викладів на різноманітні теми. Щоб цю справу поставити на високому педагогічному рівні, покликано до життя т. зв. „Народний Університет", до складу якого ввійшло коло десятка фахових сил. „Університет" відкрито — виклади розпочато. За свідомим українським громадянством залишається обов'язок відвідувати його, щоб педагочічний склад бачив, що його праця не йде намарне.

ОБВУА. Здається, що в історії існування прерізних комбатантських станиць Рачестеру, до складу яких входять бувші вояки різних українських формацій, не відбувалося спільно, як цього „історичного" року, Свято Українського Війська — Свято Зброї. І ось в неділю 8-го жовтня ц. р., в приміщенні „Українського Дому" при Джозеф Евню під патронатом Відділу УКК спільними силами віддано військовий салют тим, що на протязі тисячелітнього нашого існування зі зброєю в руках боролися і гинули на барикадах в обороні Волі України. Крім художньої частини, яка складалася з виступу „Національного хору" під керівництвом енерґійного інж. Матковського і мандолінової капелі Ю СУМА, якою керує маестро Божик — головну доповідь виголосив свідок і учасник Визвольної Революції Українського Народу, генерал П. Шандрук. Генерал П. Шандрук в академічній формі проаналізував героїчний шлях українського вояка-революціонера, вказуючи на основні причини упадку Ввизвольних Змагань останніх сорока років. Цю академію закінчено співом українського національного гимну.

СУМА. СУМ, відбувши свої цьогорічні з'їзди та інші місцеві і позамісцеві виступи, приступив до посилення виховної роботи серед свойого юнацтва, заанґажовуючи до цієї ділянки деякі фахові одиниці, яким доля майбутнього української молоді не є чужою.

ОДВУ. Як довідуємося, місцевийВідділ Організації Державного Відродження України, посилюючи також працю у своїй організації, рішив приступити до створення мішаного хору. До складу хору запрошено співаків, більшість яких є музично вишколені, що дає причини вірити в довге існування і розвиток нової мистецької одиниці Рачестеру. Новим хором провадить маестро Божик. Найближчою ціллю хору — це виступ з нагоди (хотяй трохи пізненько) 25-ліття існування Організації Українських Націоналістів — ОУН.

УАСТ. УАСТ-івці, хоч від них відійшли колишні канадійські змагуни до своїх команд, надалі завзято змагаються на „зеленій мураві", репрезентуючи український спорт на чужині

Я. К.

Пасейк, Н. Дж.

Чайний вечір ОДУМ-у.

Гаряче літо проминуло. Прийшла осінь, а разом з нею і змога більше активізувати громадське життя. ОДУМ, як одна з перших організацій в Пасейку, почала зимовий сезон громадської активности чайним вечором 6 жовтня ц. р. Хоч був зливний дощ, на вечір прибуло понад 50 осіб.

Вечір започаткував голова філії доповіддю п. з. „15-ліття української еміґрації". Прелеґент вибрав собі досить важливу і обширну тему. Одначе вже сам заголовок доповіді наводить нас на деяку опозицію. Загально уважається, що масова політична українська еміґрація під час другої світової війни почалася в 1944-45 рр., а не тоді, коли німці вивозили населення України на працю до Німеччини.

Прелеґент в своїй доповіді подав причини теперішньої еміґрації та її переживання під час і по війні. Не згадав про дотеперішні осяги цієї нової нашої еміґрації (а вони є немалі), як рівно ж і ті величезні завдання, що їх еміграція повинна виконати. Віримо, що ці браки в майбутньому будуть доповнені.

По доповіді був висвітлений найновіший одумівський фільм з записів наших наймолодших в день закінчення літнього табору Юного ОДУМ-у, що відбувся на „Українському Селі" в Бавнд Бруку, Н. Дж. Висвітлений фільм зацікавив присутніх та одночасно став підготовчим фактором до слідуючої точки вечора, якою була справа заснування в нашій Філії Юного ОДУМ-у.

Над цією точкою вив'язалася дуже жвава і цікава дискусія. Присутні подавали різні пропозиції щодо організування наших наймолодших, їхнього виховання в українському дусі та збереження серед них українських традицій та рідної мови. Гарні й корисні завваги подали наші старші (передвоєнні) еміґранти, що їх на залі було присутніх понад 10 осіб. Вони висловили не тільки поради, але й готовість практичної допомоги. Отож тих, що вже понад 30 років перебувають в цій країні або й тут роджених, доля наших дітей цікавить більше ані ж деяких громадян з новоприбулих, що долею своїх дітей так мало цікавляться. Мило вражало, коли чулося, що добродій коло сороківки, народжений в цій країні, поправно говорить українською мовою, а новоеміґрантська українська молодь на цьому ж самому чайному вечері говорила між собою тільки англійською мовою.

Всі присутні підкреслювали потребу звертати якнайбільшу увагу на виховання дітей, але чи це все не закінчиться тільки балачками? Ми глибоко переконані, що присутні на цьому вечері, як рівнож і ті, що з різних причин прибути на вечір не могли, доложать всіх зусиль, щоб їхні діти виховувалися в своїй молодечій організації та в українському дусі. Головним чином це ж від батьків залежить.

Після цієї офіційної програми при шклянці чаю та при музиці українських платівок ще довго присутні в товариській формі обмінювалися між собою поглядами на різні актуальні теми.

М. Ю.

Балтімор, Мд.

Зустріч студентства з громадянством.

В житті нашої громади залишить приємний спомин Зустріч Української Студентської Громади із Громадянством, яке влаштувала наша студіююча молодь.

УСГ — Балтімор, — це дуже молода організація; за нею всього два роки існування, і тому неодин із нас, був цікавий почути дещо більше про неї та її працю. Зустріч відбулася 15 жовтня 1957 р. в залі місцевого відділу ІВКА.

Зайшовши в залю, ми були мило заскочені вмілим підготовленням залі.

Зустріч відкрив голова УСГ — Балтімор Оксана Пісецька. Вітала гостей і просила присутніх вислухати звіту з праці за два останні роки.

Ви не хочете вірити, що так недавно, 15-го жовтня 1955 р. відбулися з ініціятиви д-ра Шавяка перші сходини українських студентів і тоді рішено заснувати Українську Студентську Громаду. А вже 22 жовтня 1955 р. відбулися основуючі збори. УСГ — Балтімор, яка тоді мала всього 12 студентів і студенток. Сьогодні членство УСГ — Балтімор зросло до 36.

Перед вами проходять зафіксовані дати праці Громади: Кожного місяця ширші сходини Громади, Андріївський Вечір, Крутянська Академія, доповідь членів, то запрошених гостей, як напр. доповідь д-ра Юрія Старосольського на тему: „Державнотворчий аспект правового світогляду". Заступник голови СУСТА п. Володимир Петришин дав доповідь (3. VI. 1956) на тему: „СУСТА і її завдання". Участь громади в Конференції СУСТА на „Союзівці", доповідь — гостей з Дітройту та інших міст. А цього року 6 членів Громади взяли участь в III-ому Конґресі СУСТА в Клівленді, на якому члени УСГ — Балтімор виголосили три доповіді.

Не відмовляється УСГ — Балтімор від праці із місцевими організаціями та радо бере участь в імпрезах.

Звітує голова і про зовнішню діяльність Громади. — Виступу на університетах і каледжах. Нагод було доволі, як участь в програмі Міжнародної Фієсти на Мерилендському університеті, на Міжнародному Студентському Фестивалю Католицького Університету у Вашинґтоні, Виставка мистецтва в Нотр Дам Каледжі та відгук на неї в місцевій амер. газеті. Радіємо, що ці, які ще так недавно почали свої перші кроки, сьогодні вже кінчають та ідуть в дальше життя більш цінними, як ними могли б бути без освіти. Звіт добігає до кінця, зроджується плян для дальшої праці. Громада влаштувала в Балтіморі — „Перші Студійні Дні" на тему: „Україна в другій світовій війні", і намічено плян „Других Студійних Днів" на наступний рік на тему: „Україна під большевицькою окупацією". Після звіту дискусія, яка повна різних порад і побажань. Всі висловлюють бажання, щоб частіше робити подібні зустрічі. Член Громади та голова президії Осип Зінкевич виголосив змістовний реферат на тему: „Український студент в житті".

Реферат цей, що справді „Кредо" Українського Студентства на чужині. Громадянство нагородило п. Зінкевича рясними оплесками за так вміло подані напрямні праці Укр. Студ. в житті.

В дискусії над звітом і доповіддю брали участь: полковник П. Талан, майор М. Калиновський, П. Войтович, п-ні Пісецька, О. Стельмах, пані Зелінська, проф. Михайлишин, К. Бабяк, В. Мельник, А. Радь, Д. Пісецький.

Голови місцевого відділу УКК, Самопомочі, ОДВУ, Пласту та інших організацій, як також приватні громадяни, складали привіти УСГ — Балтімор та бажали йти далі здобувати всі скарби знання, щоб колись гідно заступити тих, які відійдуть. З полегшою на серці відходимо, бо є певне, що свідома молоть напевно роз'яснить Західньому Світові, за що ми закуті та допоможе в визволенні нашої Ккраїни.

Ярослав Сушко.

Р. Придаткевич обраний на активного члена ААУП

Романа Придаткевича, як повідомляє журнал-бюлетень ААУП у Вашинґтоні, Д. С., вибрано на активного члена Американського Товариства Університетських Професорів. Це є професійна організація високих шкіл Америки, яка заступає інтереси понад 37,500 своїх членів.

Професор Придаткевич, член факультету мистецтв Стейтової Колеґії в Морей, Кентакі, скрипаль, що концертував по Европі, а після дебюту 1930 р. в Тавн Голлі в Ню Йорку давав численні концерти по ЗДА та Канаді, довгі роки пропаґуючи українську музичну культуру.

Як композитор трьох симфоній і оркестрової сюїти, Придаткевич був пошанований виконанням своїх великих українських творів такими дириґентами світової слави як Леополд Стоковський, Говард Ганзон та інші. Український музиколог і композитор д-р Зиновій Лисько називає Придаткевича „без сумніву одним з найвизначніших українських композиторів".

Крім членства в ААУП Придаткевич є дійсним членом Національного Крайового Товариства Американських Композиторів та Дириґентів, почесним членом відділу Ґамма Дельта всеамериканського братства Симфонія Фі Му Альфа та є звичайним членом Американського Товариства ім. Шевченка.

Внаслідок педагогічної праці (викладач високої американської школи) та із-за інтенсивної композиторської праці, концертова діяльність Придаткевича мусить обмежуватися до кількох концертів у сезоні. Дотепер він прийняв запрошення губернатора стейту Кентакі виступити на офіційній Сесії, також на чотири концерти в місцевостях зах. Кентокі та Тенессі і півд. Іллінойс.

Також відбудуться концерти Придаткевича при співучасти Ганни Придаткевич-Кухарчук. Заходом Українського Мистецького Клюбу в Филаделфії в суботу 30-го листопада в залі Пласту та в неділю 1-го грудня заходом Союзу Українок в Ню Гейвен, Конн., в авдиторії ІВКА. Треба зазначити, що п. Роман Придаткевич є членом УНСоюзу.

Н. П.

Емер.

Його празник на чужині

Миколі присвячую.

Коли в стару Европу вдарив грім, і вона війною впилася, тоді полчища азійського наїзника повінню залили її. Тоді синє небо України хмарою зайшло. Волошки сині стратувала нога варвара. Заплакала Мати Україна, коли від неї на силу відбирали дітей її! Не могла потішитися, бо не стало їх. Сотки тисяч тих дітей насилу затягнені до чужої армії, за чужу, не свою справу життя своє дали. Інших насилу на Сибір вивезли. Соловки, Колиму, Казахстан.

Не могли дивитися на ті страхіття й ті, яким доля пощастила, і в світ за очі потягли. Як виходили й хату свою прощали, *серце своє в грудях рукою* придержували, щоб їм із жалю не розірвалося. Грудку рідної землі під серцем, як найбільший скарб, заховали. В світ широкий пішли з надією й вірою, що таки ще час прийде, коли вернуться в країну батьків своїх.

Тоді й він покинув рідну хату. Нічого з собою не взяв. Бо часу не було. Тільки мав ще стільки часу, що встиг на могилу матері піти і квітку, що там росла, поцілував.

Не мало світу перейшов, не одно бачив. Не одно й чув. Великі храми Божі бачив, а за своєю малою церковцею сільською тужив. Дивні дива оглядав. Музеї великі, а в них світової слави різні унікати. А за своєю рідною землею банував! Бо його рідна земля — це музей величавий! А в цьому музею — на цій землі рідній — кожний клаптик, кожна грудка є найкращим музейним предметом.

Величаві будівлі оглядав. А за своєю рідною хатою плакав, хоч солом'яна стріха на ній. Вчених і мудрих людей бачив у дорогих убраннях, а за тими, що їх там у хаті рідній залишив, плакав! Бо під мужицькими сіраками билося шляхетне серце. А таке широке. Ті, що там залишилися, свою хату на ліс заміняли. І з того лісу рідної землі боронили й боронять. Проти ворожих танків і дивізій поставили — своє Серце!... Стали писати історію України своєю кров'ю. Про них історія скаже слово своє. *Слово своє!* Святе й тверде! Героями їх назве, тих спартанців України! Тих безіменних славних нащадків воїв Святослава. Вже й тепер говорить про них світ цілий. Про тих безсмертних воїв УПА, яка безсмертям вкрила себе.

В мандрівках великих аж за море забрів. У Канаду. Тут, після різних пригод, ресторан собі відчинив. Людей обслуговував. Нині празник у нього великий. Хрестини його малої дитини. Пан-отець таки в хаті дитину охрестив. Після хрестин він гостей гостив. Небагато їх було. Але таких, як він — скитальців. Погостив, чим Бог дав. Думками всі вони тоді на рідній землі були. Після гостини гармонію в руки взяв. І заграв. У гру цю своє серце вложив. Своє „я". Й пригадалися йому його хата рідна. Сторони рідні, синє небо, що хмарами чорними захмарилося ... Сльози з очей йому потекли, коли грав. На все тоді забув... Тільки його власне горе ще віджило! Нараз йому здалося! Ні! Не здалося, він побачив очима свого серця, що в Україні вже світати стало. На день благословитися. Сонце вже зійшло, а хмари стали розступатися. Сонце перемогло. А в глибині його серця віра в Бога, віра в себе й слушність своєї справи скріплювалася.

Ні! Не дамся! Таки видержу! Що б не було, а видержу!

Люісвіл, 3 серпня 1957.

ЗА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ВІДЗНАЧУВАННІ 40-річчя ВЕЛИКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917 РОКУ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

хоч і не належимо до соціялістів, бо 75% голосів віддали українські селяни за українські соціялістичні партії під час виборів делеґатів на Всеросійські Установчі Збори і це є незаперечним доказом успішної праці для української справи в цілому. Тому ми поступили б усупереч історичній правді, якби — відзначаючи 40-річчя відновлення української державности, не згадали з подякою і тих діячів, що в тому чині були найактивнішими співтворцями. Особливо прикро нам ствердити факт, що на тих святкуваннях, що вже відбулися, не згадувано проф. М. Грушевського, не виставлено портрета нашого першого Президента відновленої української держави і найвидатнішого українського науковця, що своїми творами підбудував незламний фундамент під нашу самостійницьку ідею. Така постава до постаті М. Грушевського компромітує нас, бо весь світ визнає його, як найбільшого українського вченого, а ми не хочемо згадати його навіть в ювілейному році, коли відзначаємо події, в які проф. Грушевський вклав так багато власного досвіду і завзяття і які підтримував своїм авторитетом.

„Ніхто в даний момент не підходив більше для ролі національного вождя, як Грушевський, ніхто навіть і рівнятися не міг з ним щодо загального авторитету і тої поваги, якою огортало його все українське громадянство. Українського питання, писав тоді Грушевський, уже нема. Є вільний український народ, який будує свою долю в нових умовах свободи". Цю цитату ми навели з „Історії України" Дмитра Дорошенка (т. І, стор. 45), який був політичним противником М. Грушевського.

Проф. М. Грушевський був передусім науковцем-істориком і це спонукало його до повернення на Україну, щоб завершити „Історію України-*Руси". Большевики наділилися*, що використають його політично, але замість цього вони мали з ним лише багато клопоту. Уже відомо, як героїчно витримав проф. Грушевський безперестанний тиск на нього і застрашування збоку Кагановіча та ін. большевицьких провідників, і помер незламним і незаплямованим українським патріотом. Отож пора нам усім, без уваги на партійні різниці з признанням і повагою згадати цього великого нашого земляка під час ювілейних святкувань тої славної доби, у якій він займав перше місце.

А. Гудовський

РОЗСИПКИ

(Сателітні)

В світі великий рух, що й дотепер не вщух. І що ж такого?.. Випустила Москва на волю сателіта одного — та й то штучного...

Кажуть, і Америка мала своїх сателітів, але стратеги наробили „ґереги": мовляв, не можна нам такого мати — закине ще Москва, що ми... не демократи...

І ще одна звична історія: вже є і докази й теорія, що й тут Москва циганила, мовляв, до сателіта пляни у дядька Сема заіванила. Звичні турботи: „тут" шпигунів карають так, як „там" ...за прогул до роботи...

Кажуть, що Совєти запивають і многолітствіє „під сателіта" вже співають („вот тьохнікі савєтской чудєса"): „Многі сателіта — літав попід небеса"...

А я тут одного не знаю й плечима лиш здвигаю: що там совєтський сателіт смішний (вагою менший, ніж грішний... від слів цих автор) довкола крутиться землиці — це ще дурниці. У нас чорніша є трагедія, ніж ця комедія. Страшніший факт (це знаєм я і Ви), що крутиться ввесь світ навкруг Москви...

О. Сип.

● **На острові Целебес,** що належить до Індонезії, все ще триває кривава війна з партизанами, фанатиками релігійної секти, яка не визнає ніякої цивільної влади, а тим паче уряду з *Якарти. Ця секта зорганізувала* „армію Бога", яка минулого тижня звела справжній бій з індонезійським військом. По стороні партизанів вбито 50 осіб, втрат урядового війська не оприлюднено.

Спорт

УСК НЮ ЙОРК НА ЧОЛІ ТАБЕЛІ

Блю Стар — УСК Ню Йорк

Після перемоги в неділю 19 жовтня 1957 р. УСК Ню Йорк вийшов на чоло табелі I. Ліги Нім. - Амер. Футб. Союзу. Противником УСК-у тим разом була знана жидівсько - амер. дружина „Блю Стар".

В першій половині гри УСК грає з вітром, але треба було 28 хвилин гри, заки напад УСК-у почав добувати ворота. Перші ворота добуває довгим, гострим стрілом Вітюк, другі (32 хв. гри) стріляє з корнера З. Шпон, треті (38 хв.) і четверті (41 хвил.) Василькевич. Щойно тоді і публіка й змагуни УСК-у дещо „відітхнули", однак вислід змагань ще далеко не вирішений, бо в другій половині „Блю Стар" має до помочі дійсно сильний вітер. І дійсно „Блю Стар" в другій половині переходить до наступу. Але Цьолко на воротах, Шміґель та Підгорецький на обороні, Панкевич, Колодій та Наливайко в помочі, успішно видержують перших 15 хвилин натиску противника, а рівночасно шлють м'ячі до переду й УСК знову добуває перевагу. Стріли на ворота „Блю Стар" йдуть часто, але воротар їх виловлює. Щойно в 68-й хвилині гри Арндт гострим стрілом припечатує високу поразку противника, хоч для УСК-у вповні заслужену.

Склад УСК-у: Цьолко, Шміґель, Підгорецький, Наливайко (Гаврилюк), Колодій, Панкевич, Шпон, Вітюк, Голюка, Павлюк, Арндт, Василькевич. Глядачів біля 1,000.

Інші висліди дружини УСК-у того дня: „Блю Стар" резерва — УСК резерва 3:1. Юліяна СК рез. „Б" — УСК резерва „Б" 1:0. УСК юньйори „А" — УСК юньйори „Б" 6:1. УСК учні — Елизабет учні 2:2. УСК новаки — Мінерва новаки 3:1.

Із створенням дружини УСК юньйори „Б" УСК Ню Йорк має тепер 7 дружин коп. м'яча, з того аж 4 молодечі. Приклад добрий! (ix).

НЕДІЛЯ — БУДНІ 0:4.

Клівленд, О. — Такий ребусний наголовок напрошується після ліґових футбольних змагань клівлендського „Львова" проти одної з найкращих (кондиційно) дружин Америки. Джермен Американс — Клівленд: для українців футбол справа чисто н е д і л ь н а, для клівлендських німців — щоденна (це видно по їхньому кожному русі). А що буднів у тижні більше, як неділь (відношення 6:1!), то й вислід таких змагань заздалегідь пересуджений. Ні на що не здалася розумна тактика д е ф е н з и в и „Львова" (хоч забава стопера під власними воротами до розумної тактики не належить!), ні на що вся „стреновані груди — розриваюча" жертвенність": де дрова рубають, там тріски летять... Єдиний ґоль суперника в першій половині був вислідом української помилки, зате три дальші, впродовж декількох хвилин другої частини, були явною капітуляцією перед краще підготованим суперником. Воротар Бедик, що своїм певним хватом вносить спокій у дружину, блискучий тієї днини Капустянський у нападі, а далі ціла дефензива заслуговують вирізнення. Глядачів 500 осіб.

О. Г.

**

Третю пробу Відзнаки Фізичної Вправности в Клівленді, з уваги на холод, відкликано (але 44-літній мгр. Говикович таки з'явився на площі!).

З ОСТАННІХ ЗМАГАНЬ СК СУМА „КРИЛА"

В запалі боротьби за пункти, що запевняють футбольним командам аванс, деґрадацію чи задержання золотої середини в їхніх клясах, перша команда „Крил" у висліді розгривок за першенство Національної Ліґи в Шикаґо, залишиться правдоподібно ще на один рік у своїй клясі.

Подібно, як і в минулому році, так і в цьому, першу половину сезону (весняну рунду) закінчили „Крила" в першій двійці табелі, щоб потім цю позицію, тепер осінню, втратити. Втрата двох змагунів — головних філярів складу „Крил" в користь „вуйка Сема" (П. Надзікевич і М. Дахнівський), наявний брак солідних тренінґів цілої дружини (а не лише кількох змагунів), що послабив „Крила" в їхньому дотеперішньому найсильнішому департаменті — кондиції, та задовга криза у формі нападу „Крил" склалася разом на три ремісові та одні програні змагання, що вистачало, щоб зменшити їхні шанси на перехід до вищої кляси майже до „зера".

0:0 проти „Некакси", 1:1 з „Ремс", повторення 1:1 з „Атлясом" та остання висока програна з „Марунс" 0:5, послаблювали поступово позицію „Крил". Стрілені нападом „Крил" в шістьох годинах гри (разом) лише двоє воріт на пропущені 7, в порівнянні з першими 4-ма змаганнями з весни, коли це відношення було 14:5, є добрим віддзеркаленням ситуації. До закінчення сезону „Крилам" залишилося розіграти ще троє змагань проти „Гузірс", „Словакс" і „Літс". Навіть усі три виграні не скріплять позиції „Крил" на стільки, щоб кваліфікувати їх на аванс, оскільки мексиканська одинадцятка „Атляс" (з другоо місця), якій залишилося розіграти ще лише двоє змагань, не втратить при тому три точки, на що є мало надій.

Яким шляхом „Крила" підуть в дальшому, залежатиме не менше від самих змагунів, як і від проводу, і що вони зроблять спільно для повернення ій попередньої боєздатности та дальшого скріплення цілої дружини. А на підставі обсервацій цих змагунів „Крил", що є піонерами сумівської футбольної команди в Шикаґо, та відданого й активного гурту симпатиків можна сподіватись, що вони цю розв'язку знайдуть. В продовженні мистецьких розгривок та участі в турнірах за чашу Америки, матимемо добру нагоду переконатися, чи сповняться наші сподівання чи ні.

В.

НАГЛА АТАКА НА УСТ „ТРИЗУБ" ФИЛАДЕЛФІЯ!

Ню Йорк (УС) — Проти УСТ „Тризуб", Филадельфія, почалася несподівана атака з метою його виключення з професійної міжстейтової ліґи — АФЛ. Рішенням спеціяльної комісії ФА — ЗДА — „Профешенел Афер Коміті" — УСТ „Тризуб" суспендовано в правах членів АФЛіґи і покарано грошовою карою 100 дол. Едвард Суллліван, секретар Іст-Пенн стейту і Дистриктовий комишенер офіційно заявив, що „причиною суспендування „Тризуба" — це неспроможність одержати дозвіл на членство АФЛіґи від ФА-Іст-Пенн -стейту". Профешенел Афер Коміті наполягає до двох тижнів, відбути спеціяльні сходини ФА-Іст-Пенн-стейт і АФЛіґи, щоб привести до ладу справу „Т р и з у б а". Зверхні чинники ФН-ЗДА в справах аматорів, встановлюючи тимчасове припинення діяльности „Тризуба" в започаткованих першенствах АФЛіґи (професіонали) — ставлять український клюб — в стан непевности. Визначена зустріч УСТ „Тризуб — Угрік Тракерс за першенство АФЛіґи сторпедована виступом ФА-Іст - Пенн стейту і рішенням згаданої комісії.

Богдан Прудиус.

• РОЗШУКИ •

Пошукую кузена
МИКОЛУ ПЕЛЕХАТОГО,
з Чижикова, пов. Львів, який служив у Червоній Армії, число полевої пошти No. 39959 Ф. 8-го березня 1945 р. пропав безвісти коло Кросна в Польщі. Писати на адресу:
Wasyl PELECHATY
566 Ridgewood Road
Maplewood, N. J.

Шелепка Антін Ігнатович, з Чернелева Руского, пов. Тернопіль, пошукує кузена **МИХАЙЛА ЧУБКО**, вуйка **ФЕДЬКА ПОЧИНОК** (співав у церкві) і односельчан **БОРИЩУКА, ЗАРІЧАНСЬКОГО, БАЧИНСЬКОГО і ПОСТОЛА** з Нюарку. Писати на адресу:
Wasyl PELECHATY
566 Ridgewood Road
Maplewood, N. J.
Tel.: SO 3-5528

Пошукую
МИХАЙЛА БАРАНА,
який перебував у Німеччині і виїхав до Америки. Він походить зі с. Побереже, обл. Станиславів. Маю листа й знімку від його дружини і сина. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситися на адресу:
M. PASHKO
337 Eyre Street
Sudbury, Ont., Canada

Пошукую брата
СЛАВКА ОПРИСКА,
народженого у Вербіжі, Зах. Україна. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Пилип ОПРИСК
628 E. 11th St.
New York 9, N. Y.
Канадійські газети прошу про передрук.

Марія Лодинська, село Лопушниця, пов. Добромиль пошукує свого брата **ІВАНА ЛОДИНСЬКОГО.** Хто знав би про нього, або він сам, прошу голоситись на адресу:
Maria TANTALA
137 Madison St.
Passaic, N. J.

СТЕФАНА КАЛИТУ та **ІВАНА ГАЛИКА** з Зарубинець пошукує — Ізидор. Зголошення прошу подати на адресу:
Ewhen PRUC
22 S. Lincoln Street
Westmont, Illinois

Пошукую **ІВАНА** і його сина доктора **РОМАНА ДИКОГО**, внука вуйка **ЗАХАРКА МЕЛЬНИКА**, з Хворосна. Також пошукую сина священика доктора **ЛЕОНИДА РОМАНОВСЬКОГО.** Правдоподібно живуть в Ню Йорку. Пошукує Михайло Гаврилюх і просить Вас писати на мою адресу:
M. HAWRYLUK
12 Cottage Street
Troy, N. Y.

ПРОТЕСТУВАЛИ ПРОТИ ПОДІЛУ ІРЛЯНДІЇ

Support Resistance Fighters! — Ireland ... Freedom — Support I.R.A. — Elizabeth! — Stop you Northern

Члени ірляндських визвольних організацій у ЗДА відбули напередодні приїзду королеви Єлисавети II до Ню Йорку демонстрацію, під час якої протестували проти відокремлення північних областей Ірляндії від вільної ірляндської держави і закликали підтримувати революційну ірляндську армію.

Республіканські жінки невдоволені з політики Айзенгавера

Шикаґо. — Рада Директорів Шикаґовського Відділу Жіночого Республіканського Клюбу вирішила більшістю 14-ох до двох голосів розв'язати цю організацію. Цю акцію пояснюють тим, що більшість жінок не є вдоволена з модерного республіканізму Айзенгавера. Рада Директорів вирішила зорганізувати „групу, яка вивчала б американське життя, і яка не мала б партійної закраски". Члени цієї нової організації мали б підтримувати тільки тих республіканських кандидатів, які здійснюватимуть стару республіканську програму. Під час виборів в листопаді 1956 року цей клюб підтримував виборчий список Айзенгавера-Ніксона. Він мав цього року 350 членів, але в 1952 році число його членів становило 1,800.

Зменшуються здобутки корпорацій

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що прибутки в третій чверті цього року і надалі збільшуються, тому уряд оптимістично дивиться в майбутнє, хоч біржа нотує вже цілий тиждень зменшення цін на акції. Але департамент підкреслює, що і в третій чверті прибутки корпорацій зменшилися в порівнянні з 1956-им роком, хоч число проданих товарів збільшилося. Численні підприємці заявляють, що надто великі кошти продукції з'їдають всі прибутки, хоч продукція і продаж товарів збільшуються. Прибутки корпорацій в першій половині цього року становили 42 більйони долярів в річному відношенні. В першій чверті 1956 року вони становили — 43 більйони, а в останній чверті 1956-го року — 45,600,000,000 долярів в річному відношенні.

Англія призначила нового губернатора Кипру

Лондон. — Англійський уряд повідомив, що від 1-го грудня ц. р. кінчається дворічний термін урядування губернатора „коронної колонії" Кипру маршала Джана Гардінґа і що його наступником призначено теперішнього губернатора Ямайки (Джамейки) Ю. Фута, який м. ін. був т. зв. колоніяльним секретарем на Кипрі в р. р. 1943-45. Водночас англійський комунікат зазначує, що зміна не викликана будь-якою зміною ситуації на Кипрі та не означає зміни англійської політики. На Кипрі прийняли цю вістку з радістю, як доказ закінчення періоду суворого військового правління та повороту до такої нормалізації відносин, яка дозволить на мирну розв'язку цієї наболілої проблеми. Маршал Гардінґ, хоч бажав собі теж розв'язки цієї проблеми, проте залізною рукою боровся з кипрсько-грецьким революційним рухом. Це на його рекомендацію вивезено архиєпископа Макаріоса на індійський острівець та потім заборонено йому вертатись на Кипр.

Короткі Вістки

● **У Західній Німеччині** сильно зросла злочинність. Статистика за 1956 рік виявляє зріст злочинности на 3,5%. Злочинність серед молоді зросла на 12%, а загальна злочинність впродовж останніх 5-х років — на 42%, отже майже подвоілась. Німецькі соціо- і кримінологи, покликаючись на подібні відносини в Англії й ЗДА, твердять, що цілком фальшиво виявилось дотеперішнє переконання, що джерелом злочинів є нужда. Мовляв: саме великий зріст добробуту породжує численні злочини, зокрема напади з грабіжницькою ціллю.

● **З Білого Дому** повідомляють, що там нічого не відомо про те, чи королева Єлисавета II запросила президента Айзенгавера та його дружину в гостину до Лондону. Пресовий секретар Білого Дому, Джеймс С. Гаґерті, заявив, що, можливо, королева неофіційно говорила з Президентом про його візиту до Лондону, яка могла б відбутися наприкінці каденції Айзенгавера, тобто наприкінці 1960-го року.

● **Ерл Мавнтбеттен**, перший лорд англійської адміраліції, передбачає „революцію" у морській стратегії внаслідок застосування атомової енерґії при будові воєнних кораблів. Він оглядав перший американський підводний човен, урухомлюваний атомовою енерґією, „Навтілюс", і твердить, що оборона проти такого човна теперішніми засобами — майже неможлива.

Посмертні Згадки

НИКИФОР БАЗИЛІНСЬКИЙ, член Т-ва І. Франка, Відд. 74 УНСоюзу в Ню Кестел, Па., помер 7-го жовтня 1957 р., на 60 році життя. Покійний був родом з села Кормилівка, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину, доньку і сина. Похований на Овк цвинтарі. — В. Й. П!
Ярема, секр.

АНАСТАЗІЯ БІЖИК, членка 276 Відд. УНС в Ембрідж, Па., померла 5 жовтня 1957 р. Покійна походила зі села Лопушанка, пов. Турка, Зах. Україна. Полишила у смутку 4 замужні доньки, двох синів і чоловіка Стефана. — В. Й. П!
М. Фук

МИХАЙЛО ГРИНЕВИЧ, член 276 Відд. УНСоюзу в Ембрідж, помер, дня 15-го жовтня 1957 р. Покійний походив зі села Липа, пов. Турка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину, 2 синів і 2 доньки. — В. Й. П!
М. Фук

ІВАН ЧОПИК, довголітній член УНСоюзу, помер, по довгій недузі, 11-го жовтня 1957 року. Покійний походив з села Лижахів, пов. Ярослав, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Параню. Покійний був активним організатором, зорганізував 3 відділи в Честері, Па, Від. 156, 128 і 375 у Филаделфії, Па., Кілька місяців тому взяв переступний лист до 151 Відд. в Аллентавні, Па. Похорон відбувся 16-го жовтня, з укр. прав. церкви, при участі багатьох Приятелів і Знайомих. Поховано Його на парохіяльному цвинтарі в Фулертон, Па. — В. Й. П!
Анна Пишок, секр.

ІВАН ДЗЯДИК, довголітній член Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Міш., помер несподівано 14-го жовтня 1957 р., на 71 році життя. Покійний походив з села Лишків, пов. Сокаль. Залишив у глибокому смутку дружину Катерину, сина Михайла, доньку Марію і одного внука. Похорони відбулися 17 жовтня, від пох. заведення до укр. кат. церкви св. І. Хрестителя, а опісля на цвинтар Holy Cross. — В. Й. П!
П. Федик

ПАВЛО ДРАБИК, довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 476 УНС в Гадсон, Н. Й. помер 7 жовтня 1957 р. в Columbia Memorial Hospital, на 72 році життя. Покійний роджений 1885 р. в с. Завадка, пов. Лісько, Зах. Україна. В члени УНСоюзу вступив 1923 р. Полишив 4-ох синів, 4 невістки і 2-ох внуків. Похорон відбувся 10-го жовтня, з пох. заведення до церкви св. Арх. Михаїла, при участі Родини, Знайомих, а опісля на Гудсон Семетарі. — В. Й. П!
Управа Відділу

ТАРЗАН, ч. 3955. Не так швидко!

WHEN TARZAN SECRETLY CHECKED THE TIMBER, HE FOUND THAT ONE OF THE LOGS WAS THE ONE OLU TRIED TO DELIVER.

ANGERED, HE STRODE OVER TO THE TWO MEN. "JUST A MINUTE!"

HENRI TURNED, EYES FLASHING. "SOMETHING BOTHERS YOU, M'SIEU?"

Коли Тарзан потайки оглядав колоду, він ствердив, що одна із них була тією, яку старався доставити Олу.

Розлютований, він підійшов до двох чоловіків. — Хвилинку!

Генрі обернувся, блиснувши очима. — Щось вам докучає, пане?